

Rapport 2004:32

Arkeologisk utredning etapp 2

Händelö 2:1

f d S:t Johannes socken
Norrköpings stad och kommun
Östergötlands län

Clas Ternström

Händelö 2:1

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning och bakgrund	4
Topografi och fornlämningsmiljö	4
Syfte och metod	5
RAÄ 36	5
Objekt 4	5
Resultat	5
Referenser	5
Tekniska uppgifter	7

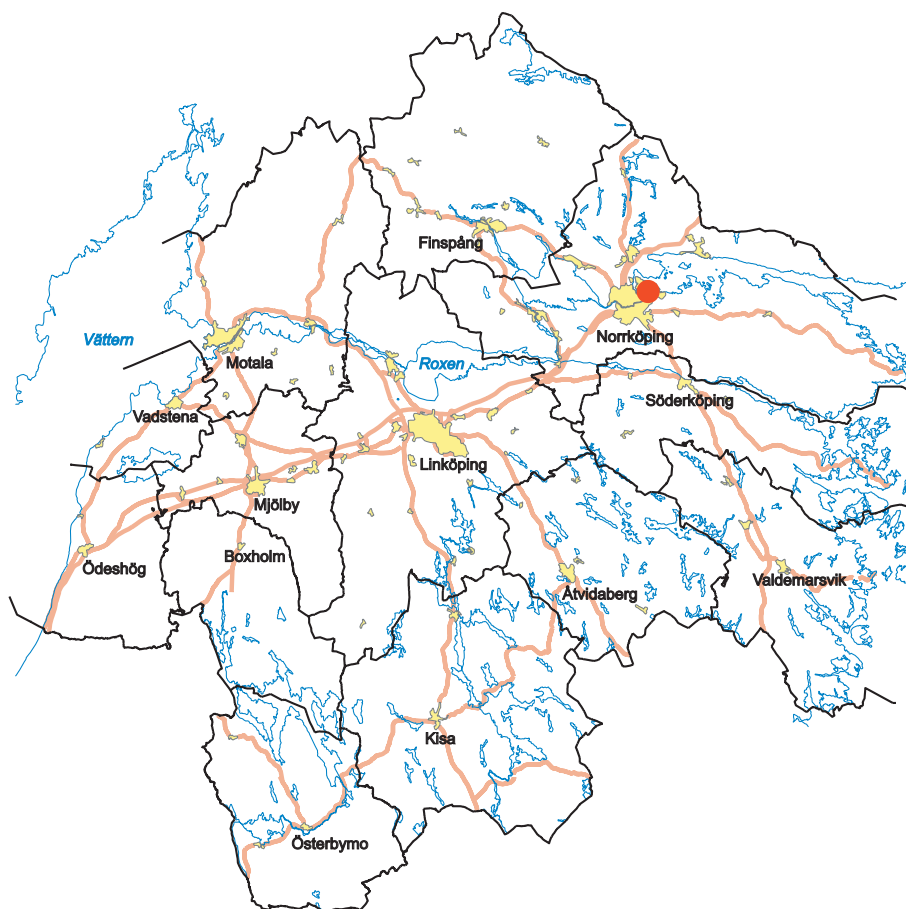
Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

Sammanfattning

På uppdrag av Norrköpings kommun utförde Östergötlands länsmuseum 2004-02-10--11 en arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheten Händelö 2:1, Norrköpings kommun. Utredningen föranleddes av uppförande av logistikbyggnad och motiverades av att exploateringsområdet tangerar lämningen RAÄ 36 (stensättningsliknande lämningar) samt ÖLM Objekt 4 (grav- boplatsläge). Objekt 4 påvisades i tidigare utförd utredning etapp 1 (Ternström 2003). Utredningen koncentrerades till områdets nordöstra del. Vid utredningen togs 7 schakt upp i den del av området som tangerar RAÄ 36 och Objekt 4 men inga fornlämningar påträffades. Den södra gränsen av RAÄ 36 som okulärt kunde konstateras markerades med blågula fornlämningsband.

Clas Ternström
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Topografiska kartan med utredningsområdet markerat.

Inledning och bakgrund

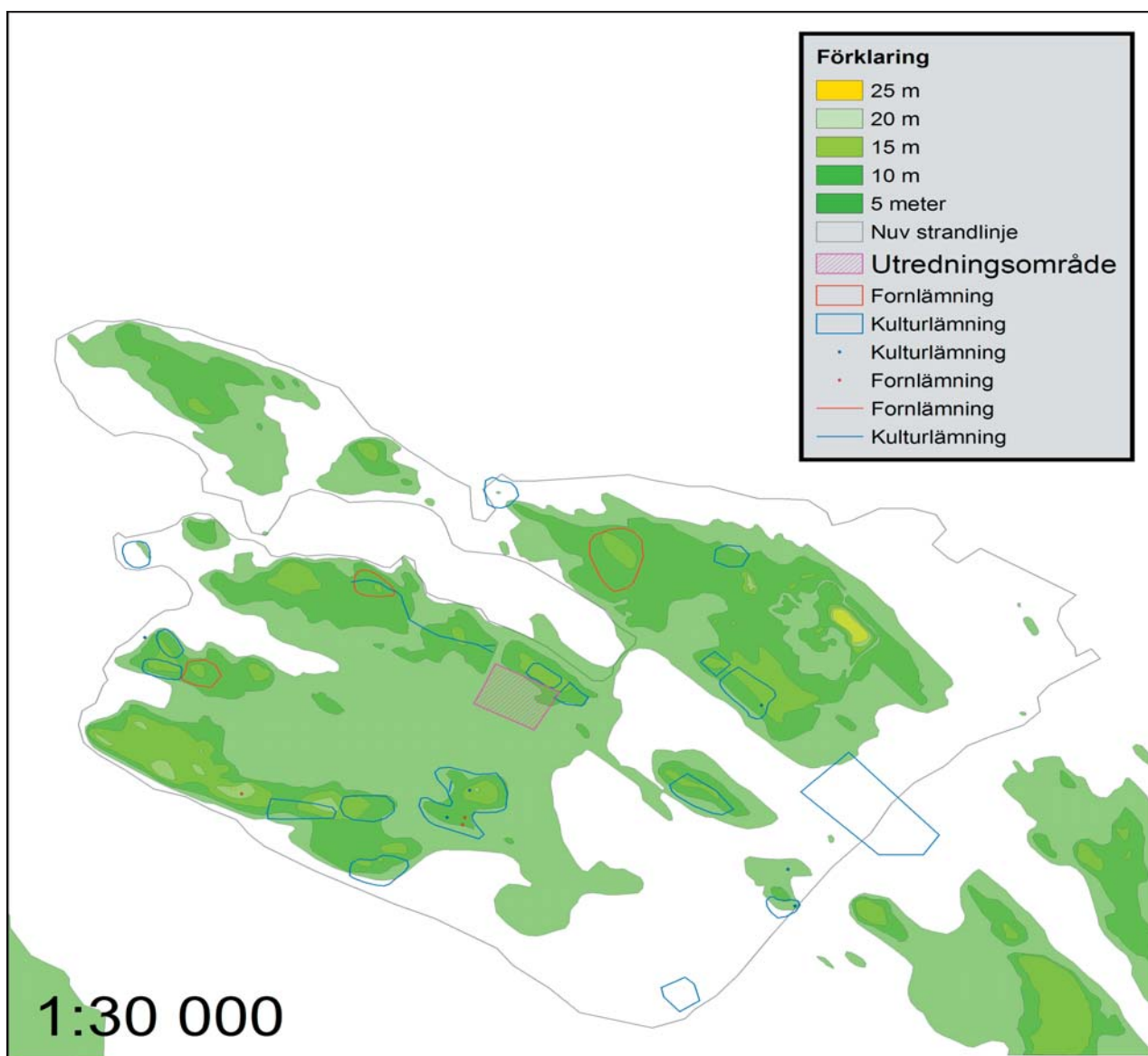
I februari 2004 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning, etapp 2 inom fastigheten Händelö 2:1. Utredningen utfördes på uppdrag av Norrköpings kommun och föranleddes av uppförande av logistikbyggnad. Motivet till utredningen var att exploateringsområdet tangerar eventuella fornlämningar påvisade i en tidigare utförd utredning etapp 1 (Ternström 2003).

Topografi och fornlämningsmiljö

Händelö är beläget norr om Norrköping, längst in i Bråviken. I dag utgör Händelö en ö avskild från fastlandet av Lindö kanal som öppnades för trafik 1962.

Lindö kanal är dock grävd i ett uppgrundat sund, så Händelö har även ursprungligen utgjort en ö. Detta framgår i det äldre kartmaterialet. I dag utgörs Händelö till stora delar av industrimark, men stora åkerytter finns också inom området. Höjden över havet är som mest ca 30 m och stora delar ligger under 5 m ö h. Betydande delar är kraftigt påverkade av militär verksamhet samt täkter, schaktningar och skräp.

Vid inledningen av tidigare utförd utredning etapp 1 var 10 lämningar registrerade inom utredningsområdet. Av dessa utgjorde endast två fasta fornlämningar, RAÄ 2 (stensättning) och RAÄ 84 (Melby gamla tomt). Inom området har i historisk tid tre byar funnits: Västerby (Västerbyholm), Melby och Händelö. Melby har bestått av fyra hemman av vilka

Figur 3. Karta över Händelö efter nuvarande femmeterskurvan som strandlinje, vilket borde ha varit den aktuella under yngre järnålder. På kartan är området för nu aktuell utredning etapp 2 markerad.

tre legat under Västerbyholm och ett under Händelö. Samtliga tre byar har medeltida belägg. Av dessa tre byar har senare utvecklats två säterier, Västerbyholm och Händelö. I de skriftliga källorna omtalas även en kvarn tillhörande Händelö, men denna var belägen i Norrköping.

Syfte och metod

Det aktuella arbetet föranleds av uppförande av logistikbyggnad inom fastigheten Händelö 2:1. Området utgörs av småkuperad mark med skog i norra och nordöstra delen och öppen mark i den södra. Total yta uppgår till ca 1,5 ha. Östergötlands länsmuseum har under 2003 utfört en arkeologisk utredning, etapp 1, inom det nu planerade exploateringsområdet (Ternström 2003). Vid den utredningen påvisades två områden som riskerar att beröras av nu planerad exploatering. Dessa är belägna på en moränås i öst-västlig riktning och utgörs av:

RAÄ 36

Ekonomiskt kartblad: 8G 9e Norrköping

Beskrivning: Stensättningsliknande lämningar. I område med ytliga grustäcker finns ett antal stensättningsliknande lämningar.

Objekt 4

Ekonomiskt kartblad: 8G 9e Norrköping

Beskrivning: Grav-/boplatsläge, ca 100x60 m (NV-SÖ). Flack SV sluttning på blandskogbeväxt moränås. Inom området finns ett flertal stenröjda ytor och antydningar till terrasseringsar.

Syftet med utredningen var att konstatera om fornlämningar skulle beröras vid en eventuell exploatering inom området. Ett ytterligare syfte var att ange förslag på vidare antikvariska åtgärder på de platser där fornlämning eller möjlig fornlämning är belägen inför en exploatering.

Utredningen genomfördes som en etapp 2 och 7 sökschakt grävdes inom de ytor av exploateringsområdet som bedömdes kunna innehålla dolda fornlämningar. Samtliga schakt grävdes i åker- eller skogsmark. De schakt som togs upp vid utredningen dokumenterades genom upprättande av en schaktplan grundad på inmätning med GPS.

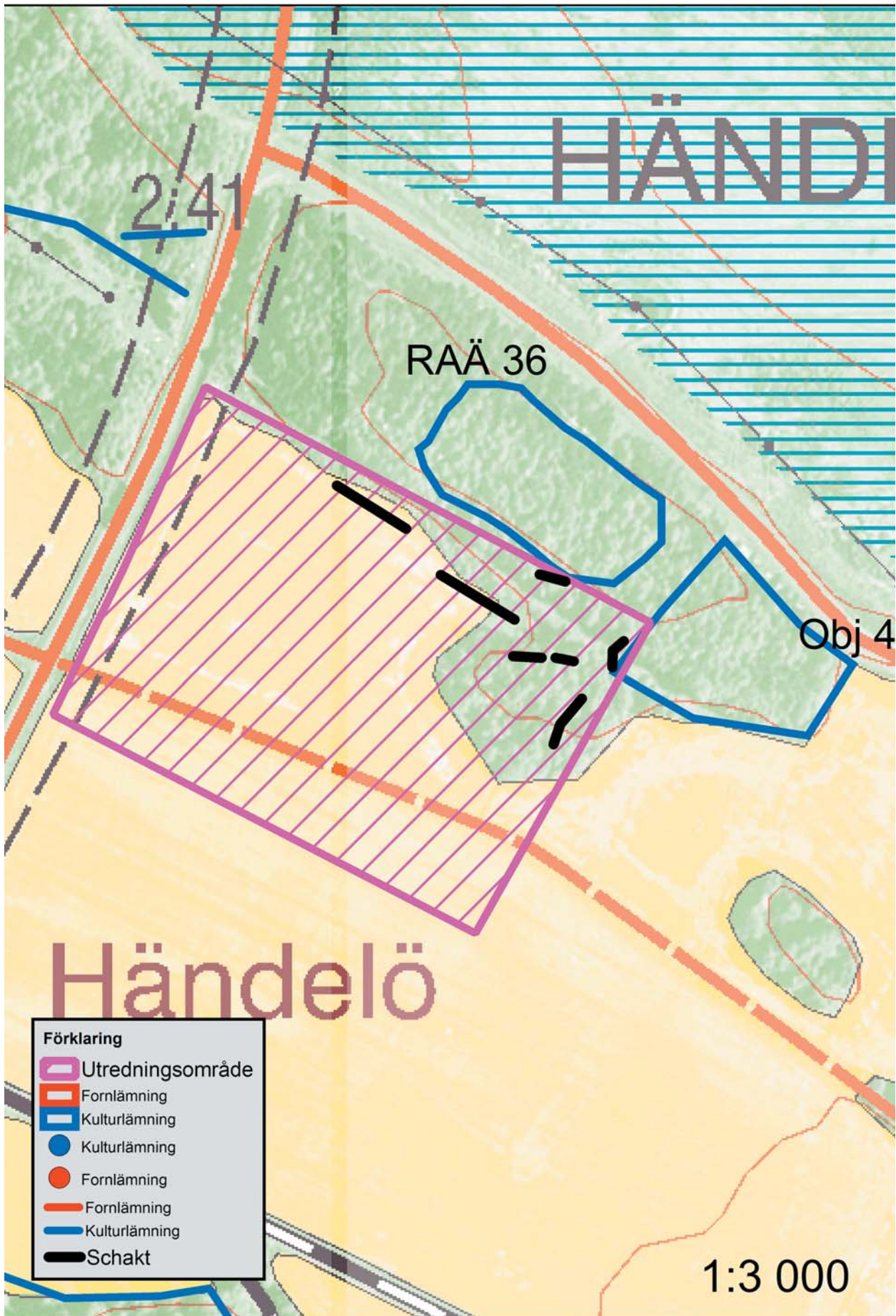
För att skydda den registrerade lämningen RAÄ 36 vid kommande exploatering, markerades dess begränsning efter okulär bedömning med blå-gula fornlämningsband.

Resultat

Vid utredningen togs 7 schakt upp i den del av exploateringsområdet som tangerar RAÄ 36 och Objekt 4 men inga fornlämningar påträffades. Den södra gränsen av RAÄ 36 som okulärt kunde konstateras markerades med blågula fornlämningsband.

Referenser

Ternström C. 2003. *Händelö. Norrköpings stad, f d S:t Johannes socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Arkeologisk utredning etapp 1*. Östergötlands länsmuseum. Rapport 78:2003.

Tekniska uppgifter

Lokal	Händelö 2:1
Socken	Norrköpings stad (f d S:t Johannes sn)
Kommun	Norrköping
Landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	-
Ekonomiska kartans blad	086 94 (8G 9e Norrköping)
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Koordinater	X6499700 Y1523750
ÖLM diarienummer	53/04
ÖLM konto	6920
Uppdragsgivare	Norrköpings kommun, Stadsbyggnadskontoret
Kostnadsansvarig	Som ovan
Projektledare	Clas Ternström
Fältarbetstid	2004-02-10--11
Fynd	Nej
Grafik	Clas Ternström
Grafisk form	Lasse Norr
Rapport	2004:32 © Östergötlands länsmuseum
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Figur 4. Utdrag ur Fastighetskartan, Ekonomiska kartans blad 086 94 (8G 9e Norrköping), med utredningsområdet och schakten markerade.